

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2010. gada 10. jūnijā*

Lieta C-140/09

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Tribunale di Genova* (Itālija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2009. gada 27. februārī un kas Tiesā reģistrēts 2009. gada 17. aprīlī, tiesvedībā

Fallimento Traghetti del Mediterraneo SpA

pret

Presidenza del Consiglio dei Ministri.

* Tiesvedības valoda — itāļu.

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], tiesneši K. Toadere [*C. Toader*], K. Šimans [*K. Schiemann*], P. Kūris [*P. Kūris*] (referents) un L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*],

ģenerālvokāts N. Jēskinens [*N. Jääskinen*],
sekretārs M. A. Godisārs [*M.-A. Gaudissart*], nodaļas vadītājs,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2010. gada 11. februāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Fallimento Traghetti del Mediterraneo SpA* vārdā — V. Ropo [*V. Roppo*], P. Kane-pa [*P. Canepa*] un S. Sardano [*S. Sardano*], *avvocati*,
- Itālijas valdības vārdā — Dž. Palmjēri [*G. Palmieri*], pārstāve, kurai palīdz Dž. de Bellis [*G. De Bellis*], *avvocato dello Stato*,
- Eiropas Komisijas vārdā — V. di Buči [*V. Di Bucci*] un E. Rigīni [*E. Righini*], pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklaušīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Savienības tiesību par valsts atbalstu interpretāciju.

- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *Fallimento Traghetti del Mediterraneo SpA* (turpmāk tekstā — “*TDM*”), likvidējamo jūras transporta uzņēmumu, un *Presidenza del Consiglio dei Ministri* par kaitējuma, kas *TDM* esot nodarīts ar *Corte suprema di cassazione* (Augstākā kasācijas tiesa) Savienības noteikumu par konkurenci un valsts atbalstu kļūdainu interpretāciju un šīs tiesas atteikumu iesniegt lūgumu [Kopienu] Tiesā saskaņā ar EKL 234. panta trešo daļu, atlīdzinājumu.

Atbilstošās tiesību normas

- 3 Subsīdijas pamata lietā tika piešķirtas ar *TDM* konkurējošam navigācijas uzņēmumam *Tirrenia di Navigazione SpA* (turpmāk tekstā — “*Tirrenia*”) saskaņā ar 1974. gada 20. decembra Likumu Nr. 684 par kuģniecības pakalpojumu, kuriem ir būtiska valsts nozīme, reorganizāciju (1974. gada 24. decembra *GURI* Nr. 336, turpmāk tekstā — “Likums Nr. 684”) un, precizāk, tā 19. pantu.

4 Likuma Nr. 684 7. pantā ir paredzēts:

“Jūras tirdzniecības lietu ministram ir tiesības piešķirt subsīdijas, kas paredzētas iepriekš minētajā pantā noteikto pakalpojumu sniegšanai, noslēdzot ikgadējās *ad hoc* vienošanās, saskaņojot ar finanšu ministru un valsts dalības ministru.

Iepriekš minētajā daļā norādītajām subsīdijām trīs gadu laikā ir jānodrošina pakalpojumu pārvaldība finansiālā līdzsvara apstākļos. Vispirms šīs subsīdijas tiek iepriekš noteiktas, pamatojoties uz neto ieņēmumiem, ieguldījumu amortizāciju, darbības izdevumiem, organizatoriskajām izmaksām un finansiālajiem izdevumiem.

[..]”

5 Likuma Nr. 684 8. pantā ir noteikts:

“Satiksmes pakalpojumiem ar lielajām un mazajām salām, kas norādīti 1. panta c) punktā, kā arī iespējamiem tehniski un saimnieciski nepieciešamiem pagarinājumiem jāgarantē to prasību izpilde, kuras saistītas ar attiecīgo reģionu, it īpaši Mecodžorno [*Mezzogiorno*] [reģiona], ekonomisko un sociālo attīstību.

Līdz ar to jūras tirdzniecības lietu ministram ir tiesības piešķirt subsīdijas minēto pakalpojumu sniegšanai, noslēdzot *ad hoc* vienošanos uz 20 gadiem, saskaņojot ar finanšu ministru un valsts dalības ministru.”

6 Atbilstoši Likuma Nr. 684 9. pantam:

“Iepriekš minētajā pantā paredzētajā vienošanās jānorāda:

- 1) nodrošināmo savienojumu saraksts;
- 2) katra savienojuma biežums;
- 3) katrā savienojumā izmantojamie kuģu veidi;
- 4) subsīdijas, kas jānosaka atkarībā no neto ieņēmumiem, ieguldījumu amortizācijas, darbības izdevumiem, organizatoriskajām izmaksām un finansiālajiem izdevumiem.

Katru gadu pirms 30. jūnija tiek veikta attiecīgajā gadā izmaksājamo subsīdiju pielāgošana, ja iepriekšējā gadā vismaz vienā no vienošanās norādītajām saimnieciskajām norādēm ir bijuši grozījumi, kuri pārsniedz divdesmito daļu no vērtības, kura attiecībā uz to pašu posteni tika ņemta vērā, nosakot iepriekšējās subsīdijas.”

- 7 Likuma Nr. 684 18. pantā ir noteikts:

“Finanšu slogs, kas rodas, piemērojot šo likumu, tiek segts līdz ITL 93 miljardiem no fondiem, kuri jau ietverti 1975. finanšu gadam ielānoto Jūras tirdzniecības ministrijas izdevumu apkopojuma 3061. nodaļā, un fondiem, kas atbilstošajās nodaļās tiks paredzēti turpmākajiem finanšu gadiem.”

- 8 Likuma Nr. 684 19. pantā ir paredzēts:

“Līdz dienai, kad šajā likumā paredzētās vienošanās tiek apstiprinātas, jūras tirdzniecības lietu ministrs, vienojoties ar finanšu ministru, izmaksā atliktus ikmēneša maksājumus avansā, kuru kopējais apmērs nepārsniedz [deviņdesmit] procentus no kopējās summas, kas norādīta 18. pantā.”

- 9 Attiecībā uz Likumu Nr. 684 tika izdots īstenošanas akts — Itālijas Republikas prezidenta 1979. gada 1. jūnija dekrēts Nr. 501 (1979. gada 18. oktobra *GURI* Nr. 285) —, kura 7. pantā ir precizēts, ka minētā likuma 19. pantā minētie avansi sabiedrībām, kas sniedz pakalpojumus, kuriem ir būtiska valsts nozīme, tiek izmaksāti līdz brīdim, kad Valsts kontrole iereģistrē aktus, ka ir noslēgtas jaunas vienošanās.

Pamata lieta un prejudiciālais jautājums

- 10 Kā izriet no 2006. gada 13. jūnija sprieduma lietā C-173/03 *Traghetti del Mediterraneo* (Krājums, I-5177. lpp.), kas jau ir ticis pasludināts saistībā ar pamata lietu un uz ko atsauce ir izdarīta plašāka agrāku apstākļu un procedūras izklāsta dēļ šajā spriedumā, *TDM* un *Tirrenia* ir divi jūras transporta uzņēmumi, kas 70. gados nodrošināja regulāru jūras satiksmi starp Itālijas kontinentālo daļu un Sardīnijas salu un Sicīlijas salu. 1981. gadā *TDM* cēla prasību pret *Tirrenia Tribunale di Napoli* [Neapoles tiesā], lai saņemtu atlīdzinājumu par kaitējumu, kas tai esot nodarīts iepriekšējo gadu laikā saistībā ar šīs sabiedrības īstenoto zemo cenu politiku no 1976. līdz 1980. gadam.
- 11 *TDM* norādīja uz ar negodīgu konkurenci saistītām darbībām un EEK līguma 85., 86., 90. un 92. panta pārkāpumu (kas vēlāk attiecīgi kļuva par EK līguma 85., 86., 90. un 92. pantu, kuri paši kļuva par attiecīgi EKL 81., 82., 86. pantu un — pēc grozījumiem — 87. pantu). Tā it īpaši norādīja, ka *Tirrenia* esot ļaunprātīgi izmantojusi savu dominējošo stāvokli konkrētajā tirgū, īstenojot par faktiskajām izmaksām daudz zemākus tarifus, izmantojot saņemtās valsts subsīdijas, kuru likumība atbilstoši Savienības tiesībām esot apšaubāma. Prasītājas prasība tomēr tika noraidīta ar 1993. gada 26. maija spriedumu, kas tika apstiprināts ar *Corte d'appello di Napoli* [Neapoles apelācijas tiesas] 1996. gada 13. decembra spriedumu.
- 12 *TDM* maksātnespējas administratora iesniegtā pārsūdzība tika noraidīta ar *Corte suprema di cassazione* 2000. gada 19. aprīļa spriedumu, ar kuru sūdzības iesniedzējai tika atteikts uzdot Tiesai jautājumus par Savienības tiesību interpretāciju, pamatojoties uz to, ka tiesu, kuras lietu izskatīja pēc būtības, noteiktajā risinājumā ir ievērotas atbilstošās normas un tas esot atbilstošs Tiesas judikatūrai.

- 13 Ar 2002. gada 15. aprīļa pieteikumu *TDM*, kas starplaikā bija kļuvusi par likvidējamu sabiedrību, maksātnespējas administrators iesniedzējtiesā cēla prasību pret Itālijas Republiku, lai saņemtu atlīdzinājumu par kaitējumu, kas esot nodarīts šim uzņēmumam *Corte suprema di cassazione* pieļauto Savienības tiesību normu par konkurenci un valsts atbalstu interpretācijas kļūdu dēļ un tai saskaņā ar EKL 234. panta trešo daļu saistoša pienākuma lūgt prejudiciālu nolēmumu neizpildes dēļ. Apgalvoto kaitējumu veidojot zaudētā iespēja, ceļot prasību pret *Tirrenia*, saņemt atlīdzinājumu par negodīgās konkurences, kuru, pēc *TDM* domām, *Tirrenia* esot īstenojusi, kaitīgajām sekām.
- 14 Iesniedzējtiesa 2003. gada 14. aprīlī iesniedza Tiesā lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, kurā ir pasludināts iepriekš minētais spriedums lietā *Traghetti del Mediterraneo*, ar kuru Tiesa ir nospriedusi:

“Kopienu tiesības iestājas pret tādu valsts regulējumu, kas vispārīgā veidā izslēdz dalībvalsts atbildību par kaitējumu, kas nodarīts personām sakarā ar Kopienu tiesību pārkāpumu, kurā ir vainojama valsts tiesa, kura pieņem nolēmumu pēdējā instancē, pamatojoties uz to, ka attiecīgais pārkāpums ir radies tiesību normu interpretācijas vai šīs tiesas veikta faktu un pierādījumu novērtējuma dēļ.

Kopienu tiesības arī iestājas pret valsts regulējumu, kas ierobežo šīs atbildības iestāšanos vienīgi ar tiesas pārkāpuma, kas izdarīts ar nodomu, vai pārkāpuma aizrupjas neuzmanības gadījumiem, ja šādas ierobežošanas rezultātā tiek izslēgta attiecīgās dalībvalsts atbildības iestāšanās citos gadījumos, kad, kā tas ir precizēts 2003. gada 30. septembra sprieduma lietā *C-224/01 Köbler* [*Recueil*, I-10239. lpp.] 53.–56. punktā, ir izdarīts piemērojamo tiesību acīmredzams pārkāpums.”

- 15 Pēc šī sprieduma pasludināšanas iesniedzējtiesa ar 2009. gada 27. februāra spriedumu konstatēja “valsts tiesas veiktas prettiesiskas rīcības esamību” un ar atsevišķu rīkojumu noteica lietas turpmāku izskatīšanu, lai tiktu pieņemts nolēmums par prasību par zaudējumu atlīdzību, kas izriet no šīs prettiesiskās rīcības. Šajā minētā procesa stadijā, uzdodot jautājumus saistībā ar Savienības tiesību par valsts atbalstu interpretāciju, tā atkārtoti vērsās Tiesā.
- 16 Pamatojot savu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, iesniedzējtiesa norāda, ka tā nevarot ne no Savienības tiesībām, ne judikatūras izsecināt nepārprotamu atbildi uz jautājumu par to, vai *Tirrenia* rīcībā attiecīgajā laika posmā, it īpaši [saņemot] attiecīgās subsīdijas, ir izkropļojusi konkurenci kopējā tirgū. Lai gan *Corte suprema di cassazione* esot savā 2000. gada 19. aprīļa spriedumā izslēgusi šādu iespēju, pamatojoties uz to, ka šīs subsīdijas izmanto kabotāžā, kas tiek veikta tikai vienā dalībvalstī, tomēr tā uzskata, ka pastāv jautājums par Likuma Nr. 684, it īpaši tā 19. panta, atbilstību EKL 86.–88. pantam.
- 17 Pirmkārt, iesniedzējtiesa jautā par valsts atbalsta, kas piešķirts avansā, tiesiskumu, nepastāvot precīziem un ierobežojošiem kritērijiem, ar kuriem varētu novērst to, ka atbalsta piešķiršana varētu izraisīt konkurences izkropļojumus. Tā norāda, ka šāda atbalsta samaksa varētu izraisīt valsts subsīdiju piešķiršanu bez jebkāda saņēmēja uzņēmuma saimnieciskās vadības iepriekšējas kontroles, kā rezultātā, ar šo atbalstu kļuvis saimnieciski spēcīgs, šis uzņēmums varētu izvēlēties tādu tirdzniecības politiku, lai novērstu konkurenci. Iesniedzējtiesa norāda, ka, ņemot vērā *Corte suprema di cassazione* izdarītos konstatējumus, ir svarīgi atbildēt uz šo jautājumu, ievērojot apstākli, ka attiecīgo subsīdiju saņēmēja uzņēmumam esot bijis jāpiemēro administratīvās iestādes noteiktie tarifi.

- 18 Otrkārt, iesniedzējtiesa uzskata, ka, ievērojot 2003. gada 24. jūlija spriedumu lietā C-280/00 *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg* (*Recueil*, I-7747. lpp.) un ņemot vērā *Tirrenia* nodrošināto [jūras] satiksmi, kas ir jāņem vērā pamata lietas izspriešanā, proti, satiksmi starp *Genes-Cagliari* un *Genes-Porto Torres*, kā arī šo pašvaldību ģeogrāfisko situāciju Eiropas Savienības teritorijā, jautājums par konkurences izkropļošanu var tikt uzdots saistībā ar attiecīgo subsīdiju ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm. Iesniedzējtiesa atstāj šo jautājumu Tiesai izvērtēšanai.
- 19 Šādos apstākļos *Tribunale di Genova* [Dženovas tiesa] nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai Kopienu tiesību principiem — it īpaši normām, kas iekļautas Līguma 86., 87. un 88. pantā un V sadaļā (iepriekš — IV sadaļa), — atbilst tāds valsts tiesiskais regulējums valsts atbalsta jomā, kāds ietverts Likumā Nr. 684 [..], it īpaši tā 19. pantā, kurā paredzēta iespējamā valsts atbalsta piešķiršana — pat ja tā notiek tikai avansā — bez vienošanās un iepriekš nenosakot precīzus un ierobežojošus kritērijus, ar kuriem novērst to, ka atbalsta piešķiršana varētu izraisīt konkurences izkropļojumus, un vai šajā sakarā ir nozīme tam, ka saņēmējam ir jāpiemēro administratīvās iestādes noteiktie tarifi?”

Par prejudiciālo jautājumu

Par jautājuma priekšmetu, formulējumu un pieņemamību

- 20 No lēmuma par prejudiciālo jautājumu uzdošanu izriet, ka *Tribunale di Genova* ir jau nospriedusi pamata lietā par Itālijas valsts atbildību, kas izriet no *Corte suprema di cassazione* atteikuma vērsties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar EKL 234. panta trešo daļu, konstatējot, pirmkārt, tiesību normu, kuras mērķis ir piešķirt tiesības privātpersonām, otrkārt, pietiekami būtisku šīs tiesību normas pārkāpumu un, treškārt, cēloņsakarību starp valsts pienākuma pārkāpumu un apgalvoto nodarīto kaitējumu, kas ietver iespējas zaudēšanu *TDM* gūt panākumus tiesvedībā pret *Tirrenia*. Šajā kontekstā *Tribunale di Genova*, šķiet, arī atzina, atsaucoties uz 1996. gada 11. jūlija spriedumu lietā C-39/94 *SFEI* u.c. (*Recueil*, I-3547. lpp.), iespēju, ka, piemērojot valsts tiesisko regulējumu, prettiesiski izmaksātā valsts atbalsta saņēmējam rodas ārpusligumiskā atbildība.
- 21 Tomēr iesniedzējtiesa, pirms lemt par *TDM* izvirzīto prasību par zaudējumu atlīdzību, Tiesai uzdod jautājumu par valsts tiesiskā regulējuma, kāds tas ietverts Likumā Nr. 684, it īpaši tā 19. pantā, atbilstību Savienības tiesībām. Turklāt, kā tas izriet nevis no uzdotā jautājuma, bet no lēmuma par prejudiciālo jautājumu uzdošanu pamatojumiem, kādi tie ir norādīti šī sprieduma 16. un 18. punktā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai subsīdijas pamata lietā ir ietekmējušas tirdzniecību starp dalībvalstīm un izraisījušas konkurences izkropļojumu, atstājot šo jautājumu Tiesai izvērtēšanai.

- 22 Ievērojot [prejudiciālā] jautājuma formulējumu un iesniedzējtiesas uzdotos jautājumus, pirmkārt, jāatgādina, ka Tiesa nav kompetenta lemt par valsts pasākuma atbilstību Savienības tiesībām (skat. it īpaši 2010. gada 26. janvāra spriedumu lietā C-118/08 *Transportes Urbanos y Servicios Generales*, Krājums, I-635. lpp., 23. punkts un tajā minētā judikatūra). Tā turklāt nevar lemt par valsts atbalsta vai atbalsta shēmas atbilstību kopējam tirgum, jo šīs atbilstības izvērtējums ir ekskluzīvā Eiropas Komisijas, kas rīkojas [Eiropas] Savienības tiesas kontrolē, kompetencē (skat. 2006. gada 23. marta spriedumu lietā C-237/04 *Enirisorse*, Krājums, I-2843. lpp., 23. punkts). Tiesa tāpat nav kompetenta izvērtēt apstākļus pamata lietā vai piemērot tās interpretētas Savienības tiesību normas valsts pasākumiem vai situācijām, jo šie jautājumi ir valsts tiesu ekskluzīvā kompetencē (skat. 2006. gada 30. marta spriedumu lietā C-451/03 *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, Krājums, I-2941. lpp., 69. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 23 No tā izriet, ka šajā lietā Tiesa nav ne kompetenta lemt par Likuma Nr. 684 atbilstību Savienības tiesībām vai par pamata lietas subsīdiju atbilstību kopējam tirgum, ne izvērtēt apstākļus pamata lietā, lai noteiktu, vai minētās subsīdijas ir ietekmējušas tirdzniecību starp dalībvalstīm un izkropļojušas vai radījušas draudus izkropļot konkurenci.
- 24 Tomēr Tiesa ir kompetenta iesniedzējtiesai sniegt visus Savienības tiesību interpretācijai vajadzīgos norādījumus, kas tai ļautu izvērtēt valsts pasākuma atbilstību šīm tiesībām, lai pieņemtu nolēmumu tās izskatāmajā lietā (skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Enirisorse*, 24. punkts, un lietā *Transportes Urbanos y Servicios Generales*, 23. punkts). Valsts atbalsta jomā Tiesa var iesniedzējtiesai iesniegt interpretācijas norādes, lai tā varētu noteikt, vai valsts pasākums var tikt kvalificēts kā valsts atbalsts Savienības tiesību izpratnē (šajā ziņā skat. it īpaši 2001. gada 22. novembra spriedumu

lietā C-53/00 *Ferring, Recueil*, I-9067. lpp., 29. punkts; iepriekš minētos spriedumus lietā *Enirisorse*, 25. un 51. punkts, un lietā *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, 54. un 72. punkts; 2008. gada 17. jūlija spriedumu lietā C-206/06 *Netwerk Noord u.c.*, Krājums, I-5497. lpp., 96. punkts, kā arī 2009. gada 5. marta spriedumu lietā C-222/07, *UTECA*, Krājums, I-1407. lpp., 41. un 47. punkts).

- 25 Otrkārt, jākonstatē, ka, lai gan, šķiet, ka iesniedzējtiesa ir jau uzskatījusi, ka subsīdijas pamata lietā ir valsts atbalsts, tai radušies jautājumi, kādi tie ir norādīti šī sprieduma 16. un 18. punktā, attiecas, kā tas tiks konstatēts, lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmu izskatot pēc būtības, uz pašiem valsts atbalsta esamības nosacījumiem Savienības tiesību izpratnē.
- 26 Savukārt, par Komisijas ierosinājumu iesniedzējtiesai sniegt precizējumus saistībā ar, pirmkārt, jauna atbalsta, kas pakļauts iepriekšējas paziņošanas pienākumam, jēdzienam un, otrkārt, prettiesiskā atbalsta saņēmēja atbildību, ir jākonstatē, ka iesniedzējtiesai radušās šaubas nav par šiem jautājumiem, par kuriem tā šķiet esam vismaz daļēji izlēmusi. Turklāt iesniedzējtiesa nav iesniegusi šo jautājumu izvērtēšanai nepieciešamos faktu un tiesisko apstākļu izklāstu.
- 27 Pamatojoties uz visu iepriekš minēto, uzdotais jautājums ir jāsaprot tā, ka ar to tiek jautāts, vai Savienības tiesības ir jāinterpretē tādējādi, ka subsīdijas, kuras pamata lietu raksturojošajos apstākļos tikušas izmaksātas saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēta samaksa avansā pirms vienošanās apstiprināšanas, var būt valsts atbalsts.
- 28 Pēc Itālijas valdības domām, šim jautājumam neesot nozīmes un šī iemesla dēļ tas esot jāatzīst par nepieņemamu. Tā norāda, ka nepastāvot jautājums par subsīdiju kvalifikāciju pamata lietā kā valsts atbalstu, jo tās attiecas uz laika periodu no 1976. gada līdz 1980. gadam, tas ir, periodu, kurā kabotāžas tirgus vēl neesot bijis liberalizēts.

- 29 Šajā sakarā jāatgādina, ka atbilstības prezumpciju, kas pastāv attiecībā uz valstu tiesu prejudiciālā kārtā uzdotiem jautājumiem, var noraidīt tikai izņēmuma gadījumos, it īpaši, kad ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību normu interpretācijai nav nekāda sakara ar pamata lietas faktiskajiem apstākļiem vai tās priekšmetu, vai, ja problēmai ir hipotētisks raksturs (skat. it īpaši 2007. gada 4. oktobra spriedumu lietā C-429/05 *Rampion* un *Godard*, Krājums, I-8017. lpp., 23. un 24. punkts, kā arī 2008. gada 11. decembra spriedumu lietā C-387/07 *MIVER* un *Antonelli*, Krājums, I-9597. lpp., 15. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 30 Jākonstatē, ka jautājums par subsīdiju kvalifikāciju pamata lietā attiecas uz lietas starp *TDM* un Itālijas valsti priekšmetu un ka ar jautājumu netiek aplūkota hipotētiska problēma, jo iesniedzējtiesai, lai izspriestu šo lietu, ir jānosaka, vai *Tirrenia* ir saņēmusi valsts atbalstu. Tādējādi uzdotais jautājums, kā tas ir pārformulēts, ir pieņemams.

Par jautājumu

- 31 Jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, lai [pasākumu] kvalificētu par atbalstu, ir jābūt izpildītiem visiem turpmākiem nosacījumiem. Pirmkārt, tam jābūt saistītam ar valsts iejaukšanos vai valsts līdzekļu izmantošanu. Otrkārt, šim iejaukšanās gadījumam jābūt tādām, kas var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm. Treškārt, tam jābūt tādām, ar ko tiek radīta priekšrocība tā saņēmējam. Ceturtkārt, tam jābūt tādām, ar ko tiek izkropļota konkurence vai arī tiek radīti draudi to izkropļot (šajā ziņā skat. it īpaši 1990. gada 21. marta spriedumu lietā C-142/87 *Belģija/Komisija*,

sauktu “Tubemeuse”, *Recueil*, I-959. lpp., 25. punkts; iepriekš minētos spriedumus lietā *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg*, 74. un 75. punkts; lietā *Enirisorse*, 38. un 39. punkts, un lietā *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, 55. un 56. punkts; 2008. gada 1. jūlija spriedumu apvienotajās lietās C-341/06 P un C-342/06 P *Chronopost/UFEX* u.c., Krājums, I-4777. lpp., 121. un 122. punkts; iepriekš minētos spriedumus lietā *Essent Netwerk Noord* u.c., 63. un 64. punkts, kā arī lietā *UTECA*, 42. punkts).

- 32 Šajā lietā netiek uzdots jautājums par pirmo nosacījumu, un tas neizraisa domstarpības, jo subsidijas pamata lietā ir maksātas saskaņā ar Likumu Nr. 684 un segtas, kā tas izriet no minētā likuma 18. un 19. panta, no valsts budžeta.
- 33 Ievērojot lēmuma par prejudiciāla jautājuma uzdošanu pamatojumu, kāds tas ir norādīts šī sprieduma 16.–18. punktā, vispirms ir jāvērtē trešais nosacījums, pēc tam — kopā otrais un ceturtais nosacījums.

Par priekšrocību, kas piešķirta saņēmēja uzņēmumam

- 34 Par atbalstu tiek uzskatīti visu veidu pasākumi, ar kuriem var tieši vai netieši atbalstīt atsevišķus uzņēmumus vai radīt tiem tādas ekonomiskās priekšrocības, ko šie saņēmēji uzņēmumi parastos tirgus apstākļos nebūtu varējuši gūt (iepriekš minētie spriedumi lietā *SFEI* u.c., 60. punkts; lietā *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg* 84. punkts; lietā *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, 59. punkts, kā arī lietā *Essent Netwerk Noord* u.c., 79. punkts).

- 35 Savukārt tiktāl, ciktāl valsts iejaukšanās ir jāuzskata par atbalsta saņēmēju uzņēmumu sniegto pakalpojumu kompensāciju, pildot sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākumu, tādā veidā, ka faktiski šie uzņēmumi negūst finansiālu priekšrocību un ka minētā iejaukšanās šo uzņēmumu konkurētspējai nerada labvēlīgāku situāciju, salīdzinot ar konkurējošiem uzņēmumiem, šāda iejaukšanās nav valsts atbalsts Savienības tiesību izpratnē (skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Ferring*, 23. un 25. punkts, un lietā *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg*, 87. punkts, kuri pasludināti, atbildot uz prejudiciālajiem jautājumiem, kas iepriekš tikuši uzdoti ar attiecīgo *Corte suprema di cassazione* 2000. gada 19. aprīļa spriedumu pamata lietā, kā arī lietā *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, 60. punkts, un lietā *Essent Netwerk Noord* u.c., 80. punkts).
- 36 Tomēr, lai konkrētajā gadījumā šāda kompensācija netiktu atzīta par valsts atbalstu, ir jābūt izpildītiem vairākiem nosacījumiem (iepriekš minētie spriedumi lietā *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg*, 88. punkts; lietā *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, 61. punkts, kā arī lietā *Essent Netwerk Noord* u.c., 81. punkts).
- 37 Pirmkārt, šādu kompensāciju saņēmušajam uzņēmumam faktiski ir jābūt patiešām uzticētai sabiedrisko pakalpojumu pienākumu pildīšanai, un šiem pienākumiem ir jābūt skaidri definētiem (iepriekš minētie spriedumi lietā *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg*, 89. punkts; lietā *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, 62. punkts, kā arī lietā *Essent Netwerk Noord* u.c., 82. punkts).
- 38 Otrkārt, kompensācijas aprēķināšanas pamatā esošiem parametriem ir jābūt iepriekš noteiktiem objektīvā un pārskatāmā veidā, lai tā nesniegtu atbalsta saņēmējam uzņēmumam saimniecisko priekšrocību, kas tā situāciju salīdzinājumā ar konkurējošiem uzņēmumiem varētu padarīt labvēlīgāku (iepriekš minētie spriedumi lietā *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg*, 90. punkts; lietā *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, 64. punkts, kā arī lietā *Essent Netwerk Noord* u.c., 83. punkts).

- 39 Treškārt, kompensācija nedrīkst pārsniegt to, kas nepieciešams, lai segtu visas ar sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākumu izpildi saistītās izmaksas vai to daļu, ņemot vērā attiecīgus ieņēmumus, kā arī saprātīgu peļņu par šo pienākumu izpildi (iepriekš minētie spriedumi lietā *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg*, 92. punkts; lietā *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, 66. punkts, kā arī lietā *Essent Netwerk Noord* u.c., 84. punkts).
- 40 Ceturtkārt, minētā kompensācija ir jānosaka, pamatojoties uz tādu izmaksu analīzi, kas pienākumu izpildē rastos vidusmēra uzņēmumam, kurš ir labi pārvaldīts un pietiekami nodrošināts ar nepieciešamiem līdzekļiem, lai ievērotu attiecīgās sabiedriskajiem pakalpojumiem izvirzītās prasības, ņemot vērā attiecīgus ieņēmumus, kā arī saprātīgu peļņu par šo pienākumu izpildi (iepriekš minētie spriedumi lietā *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg*, 93. punkts; lietā *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, 67. punkts, kā arī lietā *Essent Netwerk Noord* u.c., 85. punkts).
- 41 Šajā lietā no Likuma Nr. 684 8. un 9. panta izriet, ka subsīdijas pamata lietā bija paredzētas to satiksmes pakalpojumu ar Itālijas lielajām un mazajām salām sniegšanai, kam bija jānodrošina prasību izpilde, kuras saistītas ar attiecīgo reģionu un īpaši Mecodžorno reģiona ekonomisko un sociālo attīstību. Ar šo subsīdiju saņēmēju uzņēmumiem parakstītajās vienošanās bija jāparedz pienākumi attiecībā uz satiksmes nodrošināšanu, šīs satiksmes biežumu un katrā satiksmē izmantojamo kuģu veidu. No tā izriet, ka saņēmēju uzņēmumiem bija uzticēts pildīt sabiedrisko pakalpojumu pienākumus.
- 42 Turklāt Likuma Nr. 684 7. pantā ir paredzēts, ka subsīdijām jānodrošina pakalpojumu pārvaldība finansiālā līdzsvara apstākļos un ka tās tiek iepriekš noteiktas, pamatojoties uz neto ieņēmumiem, ieguldījumu amortizāciju, darbības izdevumiem un organizatoriskajām izmaksām, un finansiālajiem izdevumiem.

- 43 Tomēr iesniedzējtiesa savā lēmumā norāda, ka tikai ar Itālijas Republikas prezidenta 1979. gada 1. jūnija dekrētu Nr. 501 tika noteikti vadības un ekonomiskie elementi, kuri jāņem vērā atbilstoši Likumam Nr. 684 noslēdzamajās vienošanās, un ka tikai 1991. gada jūlijā Itālijas valsts un katrs no *Tirrenia* grupas uzņēmumiem noslēdza minētās vienošanās uz 20 gadiem, kuras stājās spēkā no 1989. gada 1. janvāra. Visā pamata lietā nozīmīgajā laika posmā, proti, no 1976. gada līdz 1980. gadam, un līdz šo vienošanos apstiprināšanai, subsīdijas pamata lietā tika maksātas avansā saskaņā ar Likuma Nr. 684 19. pantu.
- 44 No tā izriet, ka minēto vienošanos neesamības apstākļos subsīdijas pamata lietā visu iepriekšminēto laika posmu tika maksātas, skaidri nedefinējot saņēmēju uzņēmumiem uzticētos sabiedrisko pakalpojumu pienākumus, objektīvā un pārskatāmā veidā iepriekš nenosakot šo subsīdiju kompensācijas aprēķināšanas pamatā esošos parametrus un nenodrošinot, ka šī kompensācija nepārsniedz to, kas nepieciešams, lai segtu ar šo pienākumu izpildi saistītās izmaksas. Tām neatbilstot šī sprieduma 40. punktā minētajam ceturtajam nosacījumam, attiecībā uz minētajām subsīdijām tādējādi nav izpildīts neviens no nosacījumiem, ar ko varētu kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu pienākumiem, pamatojoties uz priekšrocības, kas piešķirta saņēmēja uzņēmumam, neesamību, neatzīt par valsts atbalstu Savienības tiesību izpratnē.
- 45 Apstāklim, ka subsīdijas tika maksātas avansā līdz to vienošanos apstiprināšanai, kas tika noslēgtas un stājās spēkā tikai pēc vairākiem gadiem, šajā sakarā nav nozīmes. Šāds apstāklis neizraisa ne priekšrocību, kas piešķirta saņēmēja uzņēmumam, ne seku, kuras šāda priekšrocība var radīt attiecībā uz konkurenci, izzušanu, jo nav izpildīti iepriekš minētie nosacījumi.
- 46 Turklāt apstāklim, ka administratīvās iestādes bija noteikušas tarifus subsīdiju saņēmēju uzņēmumiem pamata lietā, nav nozīmes. Lai gan šādu tarifu esamībai saistībā ar iepriekš minētajiem nosacījumiem ir nozīme, lai izvērtētu ar sabiedrisko pakalpojumu

sniegšanas pienākumu izpildi saistītās izmaksas, ņemot vērā attiecīgus ieņēmumus, tomēr tai nav nozīmes attiecībā uz priekšrocību, kas piešķirta saņēmēja uzņēmumam, esamību, jo neviens no minētajiem nosacījumiem nav izpildīts.

Par tirdzniecības starp dalībvalstīm apdraudējumu un konkurences izkropļojuma risku

- ⁴⁷ Kā norādīts šī sprieduma 16. un 18. punktā, iesniedzējtiesa uzskata, ka pamata lietā rodoties jautājums par tirdzniecības starp dalībvalstīm apdraudējumu un konkurences izkropļojuma risku.
- ⁴⁸ Itālijas valdība apgalvo pretējo, norādot, ka attiecīgajā periodā kabotāžas tirgus neesot bijis liberalizēts, jo šī tirgus liberalizācija esot notikusi tikai pēc Padomes 1992. gada 7. decembra Regulas (EEK) Nr. 3577/92, ar ko piemēro principu, kurš paredz jūras transporta pakalpojumu sniegšanas brīvību dalībvalstīs (jūras kabotāža) (OV L 364, 7. lpp.), spēkā stāšanās un, precīzāk, attiecībā uz kabotāžu ar Vidusjūras [reģiona] salām, sākot no 1999. gada 1. janvāra. Tā tiesas sēdē ir norādījusi, ka neviens citas dalībvalsts uzņēmums nebija darbojies iekšējās līnijās, kurās *Tirrenia* darbojās no 1976. gada līdz 1980. gadam, lai gan *TDM* norādīja, ka šajās līnijās darbojās sabiedrība, kas radusies, Itālijas sabiedrībai apvienojoties ar Spānijas sabiedrību.
- ⁴⁹ Šajā sakarā jānorāda, ka apstāklis, ka jūras transporta pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumu atcelšana dalībvalstīs ir notikusi pēc pamata lietā aplūkojamā laika

posma, nebūt ne obligāti izslēdz, ka subsīdijas pamata lietā varēja ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm un ka tās izkropļoja vai radīja draudus izkropļot konkurenci.

- 50 Pirmkārt, nevar tikt izslēgts, ka *Tirrenia* ir, kā to apgalvo *TDM*, konkurējusi ar citu dalībvalstu uzņēmumiem attiecīgajās iekšējās līnijās, kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai. Otrkārt, nevar arī izslēgt, ka tā bijusi konkurences situācijā ar šādiem uzņēmumiem starptautiskajās līnijās un ka, nepastāvot atsevišķiem grāmatvedības datiem par šīm dažādām darbībām, ir bijis šķērssubsīdiju risks, šajā lietā — risks, ka no kabotāžas, par ko iegūtas subsīdijas pamata lietā, gūtos ienākumus tā ir izmantojusi veiktajās darbībās minētajās starptautiskajās līnijās, kas arī ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.
- 51 Iesniedzējtiesai katrā ziņā jāvērtē, ievērojot šīs norādes un ņemot vērā apstākļus pamata lietā, vai subsīdijas pamata lietā varēja ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm un vai tās izkropļoja, vai radīja draudus izkropļot konkurenci.
- 52 Ņemot vērā visus šos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Savienības tiesības ir jāinterpretē tādējādi, ka subsīdijas, kuras pamata lietu raksturojošos apstākļos tikušas izmaksātas saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēta samaksa avansā pirms vienošanās apstiprināšanas, ir valsts atbalsts, ja šīs subsīdijas var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm un izkropļo vai rada draudus izkropļot konkurenci, kas ir jāpārbauda valsts tiesai.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 53 Attiecībā uz pamata lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēti lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtnā palāta) nospriež:

Savienības tiesības ir jāinterpretē tādējādi, ka subsīdijas, kuras pamata lietu raksturojošos apstākļos tikušas izmaksātas saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēta samaksa avansā pirms vienošanās apstiprināšanas, ir valsts atbalsts, ja šīs subsīdijas var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm un izkropļo vai rada draudus izkropļot konkurenci, kas ir jāpārbauda valsts tiesai.

[Paraksti]